

פרוטוקול מס' 3/68

מישיבה וועדת הכספים

ביום א', ה' באדר ב' תשי"ט - 15.3.1959 בשעה 9.45

נ כ ח ו : חברי הכנסת: י. גורי - יו"ר
 ש. נבה
 י. בדר
 א. נהיר
 ש. דיין
 מ. חזני
 ק. כהנא
 י. קרנמן

מוזמנים:
 מר איזנברג - מטעם בתי המשפט
 מר קוקיה - מ"מ היועץ המשפטי
 מר אגמון - מטעם האוצר
 מר קיטרון - מטעם משרד המשפטים
 מר בן-מנחם - מנהל שירותי הדואר
 הדיון בתקציב משרד המשפטים
 הדיון בתקציב משרד הדואר

סדר-היום:

היו"ר י. גורי: אני פותח את הישיבה.

שאלה ראשונה - מה מצב הבניין? באיזה שלב אתם עומדים? שמענו כי השם שניתן לבנין זה הוא "היכל המשפט". ואינני יודע אם הולם שם כזה בהחשב עם העובדה שיוקם ברבות הימים גם בנין בית המשפט העליון שבירושלים.

הייתי מבקש ממר קוקיה ומר איזנברג להסביר לנו על השוני שבמבנה תקציב זה בהשוואה לתקציב אשתקד.

מר קוקיה: קודם כל יש בתקציב זה תוספת כוח אדם למען אפשר למשרד המשפטים את המשך מתן השירותים שהיה רגיל לחת עד כה לצבור: בלשכה הראשית - 2 אנשים, בחניעה הכללית - 3 אנשים, ברישום והסדר הקרקעות - 12 איש, באפוטרופוס הכללי - 1 איש ורשם אחד.

ארחיב את הדבור בעניין הסדר הקרקעות. אני שמח להודיע על ההתקדמות הניכרת שחלה בשטח זה, וכמיוחד בחלק הצפוני של המדינה. ואביא כמה מספרים: ערב הקמת המדינה הגיע השטח הבלתי מוסדר ל-834 אלף דונם. ממנו 550 אלף דונם היו בכפרים מיושבים, בהם לא נטשו התושבים את מקום מושבם. מאותו שטח של 550 אלף הכפרים המיושבים, נמצאים עתה בטיפול של מחלקת ההסדר - 370 אלף דונם. 180 אלף הדונם הנוודים - עדיין בידי מחלקת המדידות של משרד העבודה.

כידוע לכם מתחיל ענין הסדר הקרקעות מעבודה מחלקת המדידות העושה את המפות. לאחר מכן מועברות המפות למשרד המשפטים, המטפל בקביעת הגבולות וזכויות התובעים.

ב-1956 הכריזה הממשלה על מבצע מיוחד באשר להסדר הקרקעות בצפון הארץ. בחקופה היא העסיק משרד המשפטים 6 עובדים בלבד. בסוף שנת 1958 העסיק משרד המשפטים במחלקה זו 36 עובד, והתקן בסוף שנה זו הגיע ל-42 איש.

התקופה שחלפה מאז 1956 הייתה קשה. תלויים היינו לא רק בשיתוף פעולה מצד מחלקת המדינות, אלא גם מצד מחלקת הנכסים של משרד האוצר, המייצג את התובעים המרובים בשטח זה של הארץ: גם תביעות המדינה לקרקע המיועד להיות קרקע מדינה וגם תביעות של האפוטרופוס לנכסי נפקדים.

לאחר תקופה זו נכנסנו לשלב של הידוק פעולה גדול יותר, אך נתקלנו בקשיים בהשגת כוח אדם וגיוסו, כי לתפקיד זה דרושים היו לנו אנשים שהם דוברי ערבית, היודעים לעיין בקושנים הכתובים בשפה התורכית. גם בשטח זה חלה התקדמות מרובה.

אולם טרם מצאנו אנשים דוברי ערבית המוכנים ללכת לכפרים אלה ולגור בהם במשך 4 ימים בשבוע בחנאי דיור כה פרימיטיביים. פנינו לנציבות שירות המדינה וביקשנו ממנה אישור להענקת תשלום נוסף בגלל התנאים המיוחדים הכרוכים בעבודה זו. לא נענינו.

אולם מאז 1956 גדל מספר עובדי המחלקה בצפון הארץ ב-39 אנשים.

איך מסתכמות התביעות ועל מה הסכמוכים? בערבא למשל יש למדינה 40% בבעלות ולערבים 25%. הסכסוך בין המדינה לבין הערבים הוא על 35% הנוותרים. בכפר אחר יש למדינה 16%, לערבים 80%. והסכסוך בין הערבים ובין המדינה על 4%.

מאז תחילת המבצע בשנת 1956 ועד סוף פברואר שנה זו, פירסמנו לוח זכויות, שהוא השלב האחרון, לגבי 60 אלף דונם. ואילו במשך כל התקופה שמאז קום המדינה ועד המבצע פורסם לוח זכויות לגבי 82 אלף דונם. עדים אנו איפוא להתקדמות גדולה בשטח זה. משנת 1957 פורסמו לוחות זכויות לגבי 16 אלף דונם ולעומת זאת, בשנת 1958, פורסמו לוחות זכויות לגבי 32.955 דונם. בדו"ח החדש, נחשפים ינואר-פברואר 1959, פירסמנו לוחות זכויות על 10.411 דונם.

מספרים אלה מעודדים, ואני שמח לומר, שהצלחנו לעלות על דרך המלך, וכך להגשים את התכנית המקורית שהיא לתווך של חמש שנים, היינו, עד תום התקופה נוכל לקבוע את הזכויות מבחינת בעלות הקרקע בצפון הארץ.

האם הן הגדול שקרה למשרד המשפטים הוא המעילה של הפרקליט המסדר. אנו מטפלים עתה במינוי פרקליטים חדשים, שיחלפו את התיקים המרובים שנצטברו בצפון. 1500 תיקים נמצאים עתה תלויים ועומדים, והפרקליט החדש יטול עליו את הסמכויות בעתיד הקרוב ביותר.

הי"ר י. גורי:
האם חל שינוי לטובה בהשוואה למצב שהיה בעבר מבחינת עומס העבודה המושל על בתי המשפט?

האם חולש בית המשפט העליון על שאר חוליות השיפוט בארץ, כמו השיפוט הרבני וחוליות אחרות, ואם כן - המפעיל בית המשפט העליון את סמכויותיו לגביהם?

כן הייתי רוצה לדעת: באילו מקרים יושב דן יחיד, שופט אחד, ובאילו - יותר משופט אחד? האם האבחנה היא איכותית, לגבי סוגי משפטים, או שנוסף לאבחנה זו יש גם קריטריונים נוספים?

אני רוצה לשאול את מנהל מחלקת משרד המשפטים: אם הוא סבור שביחס לעובדי משרד המשפטים, לא העובדים האדמיניסטרטיביים, יש מקום למדיניות שכר שונה מזו הנהוגה לשאר האקדימאים במדינה?

י. קרגמן:
אנו למדים מהקציב כי מספר פשיטות הרגל עלו. האם אוכל לקבל פירוש למען דעת הסיבות שהביאו לפשיטות רגל אלו? הוא הדין ביחס לפירוק חברות? כן אבקש הסבר על פעילות בתי הדין לנוער.

מה שטח האדמות שנשתחררו כתוצאה מהמשפטים?
נדמה לי, כי אמרת קרוב ל-300 אלף דונם.

ש. דיין:

מר קוקיה: יתכן וזה מתקרב ל-300 אלף דונם. אינני יודע.
חוק רכישת הקרקעות איפשר למדינה להעמיד
לרשות ההתיישבות היהודית שטחים עצומים. אולם זה הושג בחוקף החוק,
ולא כתוצאה מהסדר הקרקעות. יתכן ומבחינת ההסדר נכון המספר בו נקבת.
אנדוק את הענין ואביאו לידיעתך.

ש. דיין:

הפער בין העונש המינימלי לבין העונש
המכסימלי הוא גדול, ובמסגרת הפער הזה
ניתנת האפשרות לכל שופט להטיל את העונש. עדים אנו בארץ לשני דברים
חמורים: תאונות דרכים ומעילות. מתקבל רושם בקרב הצבור, שמיח
הרחמים פועלת יחף על המידות, במקרים אלה.

מר קוקיה:

השאלה הזאת מחולקת לש2: במידה והיא נוגעת
לסמכותו של מר איזנברג ובמידה והיא נוגעת
לי בחוקף הפקיד הזמני כיועץ המשפטי.

כל פסקי הדין של בית המשפט עוברים דרך
פיקוחו של היועץ המשפטי. אם מוצא היועץ המשפטי כי הוטל באחד מן
המקרים עונש קל מדי, יש ביכולתו לפי הסמכות שניתנת לו על ידי החוק
לערער בפני בית המשפט העליון ולבקש ממנו לבחון את הבעיה מחדש.
זאת אנו עושים בדרך כלל במקרי תאונות דרכים. גם השבוע חתמתי על לא
פחות מאשר 4 ערעורים, כי לדעתי לא היתה מידת העונש מספקת. ואם
בית המשפט העליון מחמיר את העונש, הרי זה משמש קנה מידה לשופטים
שלמטה הימנו. כי פסקי הדין של בית המשפט העליונים משמשים קו מנחה
לשאר בתי המשפט.

אינני חסיד אותה אסכולה הטוענת, כי יש
להחמיר בחוק. טוב שהדבר יימסר לידי שופט מאומן ובעל נסיון.

נשאלתי על הסיבות לפירוק חברות ולפשיטות
רגל. הסיבות הן שונות. ידוע למשל ענין פלאלום. לרוב, המדובר במקרים
של רבית קצוצה, חוסר נסיון בהנהלה, חישוב בלתי נכון וכו'.

מ. חזני:

אני מוכרח לצערי הרב לחזור לענין הסדר
הקרקעות. הדבר מחייב חשבון הנפש. אין
משרד המשפטים יכול, לצערי הרב, להצדיק את עצמו על ההזנחה במשך
כל השנים האלה. ואפילו אם יש מבחינה סטטיסטית התקדמות רבה השנה,
קרי לצערי אין היא עומדת בכל יחס לפיגור.

התמרמרותי אני והתמרמרותם של אחרים גדולה,
מאחר שאין זו הפעם הראשונה שאנו מדברים על כך. בכל דיון על תקציב,
וגם באמצע השנה, אנו חוזרים לדיון זה. ותוצאות ההזנחה או הפיגור,
ידועות. ידוע מה פידוש הפסד של דונם אחד בגליל ולא כל שכן רבבות
דונמים.

נכון, שאין משרד המשפטים האשם היחידי
בכך. יש עוד גורם מעכב, וגם זה מחייב תיקון. אולם אם ב-1958
הסדירו 33 אלף דונם בהשוואה ל-16 אלף דונם בכל שנת 1957, הרי זה
מבחינה סטטיסטית הישג גדול, אלא שמבחינה אבסולוטית אין הוא עומד
בשום פרופורציה.

אתם אומרים עתה: כי תוך חמש שנים אלה
ייגמר המבצע. על יסוד המספרים האלה אני מרשה לעצמי להטיל ספק.
טוענים אתם, כי בידיכם עדיין מנגנון מנוסה, אתם מקבלים ומפטרים,
מקבלים ומפטרים. אולם זאת אמרתם גם לפני שנה.

אני טוען, כי לפי הקצב הזה לא תסתיים
העבודה במשך חמש שנים, ואני כבר רואה איך תיתבע הכנסת להאריך עוד
הפעם את חוק ההתיישבות. בקושי רב הסכמנו להאריך פעם אחת. גם זאת
תוך פקפוקים רבים, גם מוסריים וגם מצפוניים. אולם פעם אחת עשינו
זאת. פעם שנייה - זה לא ייעשה.

אין הוועדה יכולה להיות שקטה ובענין זה.
המדובר בשלושה שותפים: משרד המשפטים, מחלקת המדידות ומר לוי.
לדעתי, עלינו לקיים דיון משותף עם כל שלשה הגורמים האלה.

היו המלצות של וועדת הכספיים ותוך כדי פשרות וחיפושי דרך ליישב את הבעיה נתקבלו פה אחד. המדובר במחלקה לנכסי נפקדים. החרשמותי אני מדברי מר לוי, שאין המלצות אלה מבוזעות. על כל פנים אין הן מבוזעות ברוח המלצות של וועדת הכספיים. אחת מן השתיים: או שנדאג שהענין יבוזע ברוח המלצות אלה, או - שנחליט על שינויים בחוק.

י. בדר: השתתפתי באותה וועדת משנה בה עמד על הפרק חוק ההתיישבות. היה לי גם חלק מסויים בניסוחו הסופי של החוק. אולם נכון שהדבר נעשה מתוך פקפוקים רבים. לא אומר מצפוניים, כי רכישת המקרקעין דרך התיישבות בלבד, אינה רכישה כל כך מכובדת מבחינה מצפונית, אך מכל מקום מבחינה הרגש המשפטי היה זה מסובך עד מאד. דבכל זאת עשינו זאת.

היינו מוכרחים לעשות זאת, כי חלק מסויים מן האשמה הוא על משרד המשפטים. נכון, לא כל האשמה עליו, אבל חלק ממנה.

עוד ממר קפלן המנוח שמענו על הבעיה הזאת ועל ההכרח הדחוף בפתרונה. כבר אז הצעתי לשנות את חוק ההתיישבות לא בדיעבד, אלא לגבי העתיד. לצערי, לא נתקבלה הצעתי.

יש מקרים בהם אי-הוצאת כסף מהווה בזבוז. ואם אני שומע שלא נענו לאמתן תוספת שכר לעובדים בשדה, ובגלל זה גם קשה לקבל עובדים, הרי זה לפי דעתי בזבוז כסף נורא ביותר.

אין אני מרוצה מההודעה, שאם הכל ילך למישרין, הרי תסתיים העבודה תוך חמש שנים. התכנית צריכה להיות לארבע שנים, ואז נהיה בטוחים שנוכל לסיים את העבודה במשך חמש שנים.

אני מציע ליו"ר הוועדה לקיים דיון בשאלה זו מיד אחרי הפגרה ונזמין לישיבתנו את כל שלשה הגורמים הנוגעים בדבר.

היו"ר י. גורי: קרו בארץ שני דברים קשים שצריכים להדאיגנו: האחד - על ידי אדם שכבר מת, והדבר עשה רושם עגום, והשני - המעילה בהסדר המקרקעות. גם כאן מקרה קשה.

האם אין זה מחייב לחשוב על הדרך בה אפשר יהיה לחסן את בתי המשפט ואת המנגנון העובד במשרד המשפטים, כך שלא יישנו מקרים כאלה?

מר קוקיה: קודם כל כדי לחסוך את הדבר ממר אייזנברג, ברצוני להודיע, שכל מה שקרה, קרה מחוץ לשטח בתי המשפט.

ד"ר קלי עבד שעות נוספות, דבר שאסור היה לו לעשות מבלי שקיבל אישור על כך, ונתן העודות.

מר פנחסוביץ לא היה שופט. הוא היה פקיד מסדר בעל סמכויות שיפוטיות. אך מבחינת חוק השופטים ומסגרת בתי המשפט, הרי עמד מחוץ למסגרת זו.

אין לי תרופה לחיסון. דמת החיים בארץ היא כזאת, שעיני אדם צרה ברמת החיים של שכנו, והוא רוצה להשתוות אליו. מר פנחסוביץ ישב אתי יחד בחדר אחד עוד בימי המנדט. הוא אחד מן העובדים הוותיקים, ואנו שחפשונו אנשים הבקיאים בעבודה, ביקשנוהו להמשיך בעבודתו.

בדרך כלל נעשית הסלקציה על ידי נציבות שירות המדינה. העובדים עוברים אפילו תחת שבט הבקרה של וועדת הבטחון. זה באשר לשאלתו של היו"ר.

ההחלטות הן: 1. ליישב את הבעיה של מר לוי, 2. ליישב את הבעיה של מר פנחסוביץ, 3. ליישב את הבעיה של מר קלי.

אשר למשכורות. אני כשלעצמי חושב כי על חנאי העבודה של אנשי המקצוע במשרד המשפטים, ובעיקר להידמות ככל האפשר לחנאי השכר של השופטים. אם נחוצה לשופט - מפרות מקצועית, הרי על אחת כמה וכמה לאותו פרקליט הבא לשרת אותו שופט. תפקידו של הפרקליט לא רק לחקור עדים, אלא גם לסכם את הבעיות המשפטיות. אין השופט יכול לעשות את מלאכתו גם בלא הפרקליט.

יש להצטרף, על כן אין וועדת הכספים מצרפת אליה את חברי וועדת חוקה, חוק ומשפט בדיוניה על שכר השופטים, כי בקיאים חברי וועדה זו בכך. הפרקליטים היועצים ואנשי החקיקה מהווים למעלה משמונים אחוז מכלל הייעוץ המשפטי.

היור"ר י. גורני: אמרת, כי מצטרף על שאיננו מצרפים אלינו את וועדת חוקה, חוק ומשפט. זו סמכותה של הכנסת. הכנסת העבירה מסמכותה לוועדת הכספים רק באשר לשכר השופטים. אילו התכוון המחוקק לוועדה משותפת של שתי הוועדות הללו - היה אומר זאת. השאלה היא: אם יכולים אנו לשתף וועדה אחרת ולהפריש מסמכותנו לזרים.

מר איזנברג: מספר השופטים המוצע בתקציב 1959/60 - 11. אולם יש להבדיל בין שופטים קבועים וזמניים. שופטים קבועים - שנים בלבד, והם לבית המשפט העליון. אולם על הכנסת יהיה עוד לאשר אם יש צורך בשני שופטים אלה אם לא.

י. בדר: האם זה סופיע בתור רזרבה?

מרו"ר י. גורני: אני מבין את שאלתו של ח"כ בדר: אילו זה היה רשום ברזרבה - לא היה חבר הכנסת בדר חולק על כך, אך בצדק הוא יכול לחלוק על הופעת סכום כזה בתקציב.

מר איזנברג: על הכנסת יהיה להחליט על מספר השופטים בבית המשפט העליון.

היור"ר י. גורני: התקציב כולו נתון להחלטתה של הכנסת, אלא שכאן יש בעיה מיוחדת: תשעה שופטים או 11 שופטים, וזה נתון להחלטת מיוחדת של הכנסת, ולא במסגרת הדיון בתקציב.

כיוון שזה נתון להחלטתה מיוחדת של הכנסת, הרי אין לכלול זאת כחלק אינטגרלי של התקציב, שעה שהכנסת טרם דנה בכך וטרם החליטה על כך. אבל אין כל סיבה שלא להכניס את הסכומים לרזרבה.

מר איזנברג: בשבילנו זה היינו הך.

מלבד שני השופטים העליונים לא דרשנו שופטים קבועים נוספים. דרשנו עוד 9 שופטים, והם שופטי תעבורה, שופטים זמניים המתמנים לתקופה של שלש שנים. אנו מקווים למנות שופטים אלה בחודש אפריל. הם כבר עברו את וועדת המשנה וצריכים לעבור עתה את הוועדה המלאה למינוי שופטים.

בתקציב אשתקד מינוי שני רשמים, האחד לתל-אביב והשני לחיפה. אנו רוצים למנות עתה רשם לירושלים. המינויים שהיו הצדיקו את עצמם בהקלם על העבודה האדמיניסטרטיבית השוטפת בבית השפט.

בתוך 35 העובדים הנוספים יש גם 16 עובדים שיעבדו יחד עם שופטי התעבורה. לכל שופט תעבורה יהיה מזכיר ופקיד עזר.

כן ניתנת לנו האפשרות למנות 18 עובדים נוספים לבתי המשפט. בזה לא די. אין המספר הזה מספק לאור העבודה הרבה בבתי המשפט. מספר המשפטים הולך וגדל מחודש לחודש. גם סוגי המשפטים מחייבים דיונים ממושכים וזמן רב. וטענת השופטים היא, שאילו היו לבתי המשפט יותר עובדים, היו יכולים להוציא יותר עבודה.

אין מספר העובדים מספיק בהתחשב עם מספר
בתי המשפט החדשים שפתחנו בשנת התקציב השוטפת ובתי המשפט החדשים שאנו
עומדים לפתוח בשנה הבאה של התקציב.

מדיניות משרד המשפטים היא, שעל השופט לבוא
אל האזרח, כדי שלא יצטרך האזרח לבוא אל השופט. רוצים אנו להקלו על
האזרח עד כמה שאפשר, כך שלא יצטרך להיטלטל בדרכים ולנדוד ממקום מושבו.
למקום הימצא בית המשפט.

פתחנו בית משפט שלום באילת, בבית שמש,
בקריית שמונה וברמת-גן. בשנה הבאה אנו עומדים לפתוח בתי משפט באור-
יהודה ונהריה.

על אף הגדלת מספר בתי המשפט, לא הגדלנו
את מספר השופטים. ומספר העובדים שקבלנו הוא מצומצם ביותר.

אשר לשופטי התעבודה. אנו תקווה, כי שופטים
אלה יהיו בעלי נסיון בנהיגה, בהבנת כלי הרכב והחוקים הכרוכים בכך.
הם יעברו גם קורסים בענייני תעבודה, ועל כן יוכלו בודאי לעשות את
מלאכתם באמנה.

אשר למידת הרחמים של השופטים. אין זו
שאלה של מידת חמים, אלא של חוסר נסיון. שופט שלום רגיל יושב
במשפטים כאלה לא יותר משנתיים ימים. אחר-כך הוא מועבר לתפקיד
אחר. יוצא מכך, שברגע שהוא מתמחה בעבודה זו, הוא כבר עובר
לעבודה אחרת. על כן, נדמה לנו, ששופטי התעבודה שיתמחו בעבודה
זו, יפתרו בעיות אלה.

אולם אין זה נכון, שאין הענשים חמורים
די צרכם. לא אחת נדהם אני ממידת העונש החמור שהטיל שופט שלום.
במקרה עקיפה אחד הטיל שופט שלום מסויים קנס בשעור של 1500 ל"י.
נהג ששכח את הרשיון בכיתו - קיבל קנס בשעור של 500 ל"י. לדעתי,
יש מן ההגזמה בענשים אלה. הכבישים הצרים, המכוניות הרחבות ואי-
הטיפול המספיק במכוניות הם הגורמים לתאונות הדרכים, ואין זו
אשמתו של הנהג בלבד.

על כל פנים, אנו עומדים על המשמר.
במקרה שרואה אני, כי השופט הטיל עונש קל מדי על הנאשם, יש
ביכלתי לפנות ליועץ המשפטי. יולהפנות תשומת לבו לכך, כך
שיערער על פסק הדין.

נשאלתי: אם מניח מצב המשפטים את הדעת?
האם מסהרים השופטים בשמיעת המשפטים ואינם משהים יתר על המידה
את מתן פסק-הדין? קשה לומר, שאכן מניח המצב את הדעת, אולם
בהשוואה לארצות אחרות, הרי הוא באמת מניח את הדעת. יש בעיה של
אשהית מתן פסק-הדין, אולם זה נובע אך למספר קטן של שופטים, וגם
לגביהם מתקיימים אנו עתה תקנות חדשות שתתפרסמנה ביום ה' לפיהם נטיל
על שופטי השלום לתת את פסק הדין תוך 15 יום. אם לא יעשו כזאת -
נביאם לפני בית דין משמעתי. אנו תקווה, כי תהיה תקנה זו לברכה.

אשר לבעיית הזיקה בין בית המשפט העליון
ושאר המוסדות השיפוטיים. אפשר לפנות לבית המשפט העליון בערעור
על פסק דין של בית משפט רבני רק במקרים החורגים מסמכותו. מקרים
כאלה היו, ואז התערב בית המשפט העליון בפסק דין זה.

שופטי שלום יושבים כדנים יחידים, אולם
ניתנת להם לפי החוק האפשרות, בהסכמת שופט השלום הראשי, לצרף
עוד שני שופטי שלום, על מנת לדון יחד במשפט הנידון. הדבר נעשה
בדרך כלל במקרה של משפטים יותר ציבוריים, יותר מדיניים, יותר
כבדים, בהם אם מתעוררת בעיה משפטית יותר קשה. היו לנו השנה רק
שני מקרים בהם הפעילו שופטי שלום את סמכותם זו.
היו לנו השנה רק שני מקרים בהם הפעילו

הערעורים על פסקי הדין של בית המשפט השלום מוגשים לבית המשפט המחוזי. בית המשפט המחוזי לערעורים יושב בהרכב של שלושה. אך בית המשפט המחוזי, בתור אינסטנציה ראשונה, במשפטים אזרחיים, יושב בהרכב של דן יחיד. במשפטים פלילים בהם העונש הוא של מאסר למעלה מעשר שנים - בהרכב של שלושה שופטים. הערוער על פסק הדין של בית המשפט המחוזי - מוגש לבית המשפט לערעורים, בית המשפט העליון.

הוכנס שינוי באשר לחקירות מוקדמות. עד כה היה הדבר נתון בידי שופט השלום שצריך היה לשמוע את כל העדים והוכחות. עתה נהונה סמכות זו בידי שופט בית משפט מחוזי, אך בהגבלות מסוימות: חקירה מוקדמת רק לפי בקשת היועץ המשפטי או לפי בקשת הנאשם. ההקלה היא בכך, שהנאשם רואה ויכול לעיין בכל המסמכים והידיעות שנאספו על ידי המשטרה, ואז הרשות נידו להחליט, אם הוא רוצה לבקש חקירה מוקדמת אם לאו. ברוב המקרים לא ביקשו הנאשמים חקירה מוקדמת, כי החומר היה ידוע להם.

אשר למשפטי נוער. עד היום היה לנו רק שופט אחד קבוע. אפשר לומר, כי עוד חצי שופט. האחד - בדרום, והשני - בצפון. אנו מתכוונים למנות שופט שלום נוסף קבוע, ושני שופטים אלה יוכלו לנהל את המשפטים ביתר יעילות.

משפטי נוער פליליים, כמו: גנבות והתפרצויות, הוגשו עד כה במספר של 2025. יש להניח, כי עד סוף השנה יהיו 23 נוספים. תאונות - 122. ועד גמר השנה עוד 12. במשפטים פליליים נשפטו 1800. תאונות - 106. עברות קלות - 29. אין המצב מניח את הדבר, מכיוון שמספר ניכר של משפטים נידחים לשנה שאחריה, דבר שאותו אנו רוצים למנוע.

אשר לשחיתות. העובדים האלה, עליהם דיבר יו"ר הוועדה, לא היו מסגל השופטים. בקרב חבר השופטים לא קרה כדבר הזה, ואני בטוח כי גם לא יקרה. וועדת המינויים הממנה שופטים חדשים בודקת את המועמד לא רק מבחינה מקצועית, אלא גם מבחינה אישית. עד כה לא נכשלה וועדת המינויים במינוייה.

אשר לבנין בתי המשפט. הכוונה לבנין הבית לבית משפט השלום והמחוזי תל-אביב - יפו. הקושי היה במציאת חלקה קרקע מתאימה. לאחר מו"ט של שנים השגנו חלקה קרקע, ששיטחה 16 דונם, סמוך להצטלבות רח' וייצמן ושדרות שאול בחל-אביב. בבנין זה ישוכנו בית משפט השלום, בית המשפט המחוזי, בית המשפט העירוני, משרד ההוצאה לפועל, גזברות בתי המשפט, הנוטריון הצבורי והשירותים המשותפים. יהיו בבנין זה לפחות שלש קומות כולל מרתף.

לאחר שהכין בית המשפט את הפרוגרמה המפורטת לתכנון הבנין, הוכרז מכרז פומבי בין הארדיכלים. הדבר חולק לשני שלבים: שלב א' - הוגשו 35 תכניות, ומתוכן בחר חבר השופטים פה אחד 5 תכניות מצטיינות. בסוף חודש זה יסתיים השלב השני, ומתוך 5 התכניות יהיה על חבר השופטים לבחור בתכנית הראויה והמתאימה ביותר. חבר השופטים מורכב מארדיכלים ידועים וממע"ץ. משתתף גם אחד מהנהלת בתי המשפט. לאחר שתיבחר התכנית המתאימה, הרי יימשך התכנון לפי הנחת השופטים כ-12-10 חדשים. ונוכל להתחיל בבנייה לא מוקדם מבעוד שנה בערך. הקמת הבנין תימשך שלש שנים. בתחילה יש בדעתנו לבנות את בית משפט השלום ואחר את השירותים המשותפים.

נוסף על כך אנו רוצים לבנות בתי משפט בערי השדה: אשקלון, רחובות וחדרה. לגבי בית המשפט בבאר שבע התכניות מוכנות.

כמובן שמצב השיכון של כל בתי המשפט בכל רחבי המדינה הוא בכל רע.

ש. בנה: האם יש מחשבה בתוכם שמסק זה יהיה מסק בפני עצמו?

מר אייזנברג: העלנו את הבעיה. שר האוצר והממונה על התקציבים מתנגדים לכך.

היו"ר י. גורי:

אנו מודים לך.

סכמנו בינינו שמעל במתה הכנסת אודיע, כי יש בדעתנו לכנס ישיבה מיוחדת, אם בימי הפגרה ואם לאחר מכן, לשאת הסדרה קרקעות, כדי להחיש את קצב העבודה. הדבר ייעשה.

כן אודיע מעל במתה הכנסת, שמצד הוועדה, זה כבר שנים, היתה נכונות לקדם את בנין בתי המשפט. ואם לא נעשה הדבר, הרי לא מטעמים של חוסר תקציב, אלא מטעמים אחרים שאינם תלויים בנו. כן אוסיף ואומר, שאין בעיית השיכון של בתי המשפט צעיית העיר הל-אביב ויפו בלבד. הדבר נוגע גם למחוזות אחרים, והמדיניות צריכה להיות בכיוון של קידום שיפור מצב השיכון של בתי המשפט.

אנו עוברים להצנעה.

ש. בנה: אני מציע להקטין את תקציב המשרד ב-126,000 ל"י.

מ. חזני: מצטרף.

י. בדר: מציע להפחית 1 ל"י מתקציב המשרד.

מר ש. בזק: חבר הכנסת סנה מציע להעמיד את תקציב המשרד על 4,298,000 ל"י במקום 6,298,000 ל"י.

ה צ ב ע ה

הצעתם המשותפת של ח"כ בנה וחזני - לא נתקבלה.

הצעת חבר הכנסת בדר - לא נתקבלה.

הצעת חבר הכנסת סנה - אין תומכים - לא נתקבלה.

תקציב משרד המשפטים, כהצעת הממשלה - נתקבל.

היו"ר י. גורי:

אנו עוברים לתקציב משרד הדואר.

י. בדר: אני מבקש את מר בן-מנחם עזרה: כמה יעבירו בסופו של דבר מתקציב זה לאוצר?

ועתה כמה מלים לבנק הדואר. קודם כל איני יודע אם באמת דרוש לישראל בנק דואר אם לא. באתי ממדינה בה בנק הדואר היה מן המפותחים. אצלנו הוא בעל מום מראש ובצורה זו לעולם לא יהיה בנק. האם חושבים על תיקון?

ש. בנה: אשר לשירות הבולאי. אין ספק שחל בענין זה שינוי לרעה. שינוי זה מתבטא גם בתקציב.

רצתה המדינה לחלוב את הפרה בטמפו מדי מהיר, בו בזמן שיש מדינות המצליחות בכך, ומה שמרגיז אותי ביותר, דווקא העובדה שמצרים זכתה השנה להישגים עצומים.

דבר שני ביחס לרדיו. יש החושבים, שהדואר נהנה מהתשלומים האלה. ניתן לדואר תשלום על ידי שירותי השידור. הנכון הדבר?

אי אפשר לשעון על ניפוח גדול מדי, אולם עדים אנו לא רק להגדלת מספר הדוורים, אלא גם להגדלת מספר העובדים בלשכה.

ולבסוף על בנק הדואר. גם אני באתי מאותה מדינה עליה דיבר חבר הכנסת בדר. שם הצליח בנק הדואר להיות בנק בשביל אותם אנשים שבדרך כלל אינם זקוקים לבנק: האזרחים הפשוטים מצאו בו מפלט.

שאלתי היא: היש מחשבה בכיוון של הרחבת הבנק? האם חושבים להוציא מהמסגרת הצרה ולבנותו אחרת?

הייתי רוצה לשמוע פרטים ביחס לסלפונים. שמעתי בענין זה תלונות רבות. סיפרו לי כי הדואר נוהג להפסיק שיחות.

ע. דגני:
אשר למחירי השיחות. מה הסיכוי להוזלת מחיר שיחות הסלפון? האם יש תקווה שהסלפון ייהפך למכשיר יותר עממי? אם יושלם המיכון - היש סיכויים להורדת המחירים?

א. בהיר:
זוכר אני את לידתו של בנק הדואר. איש לא התנגד להרכב המועצה. חיפשו אנשי מקצוע ומצאום בבנקים אחרים. אולם בזמן הדיון על התיכון בחוק, הביעה הוועדה את רצונה על הכנסת שינויים, ועל כל אף חשאה בחוק פתח להתפתחות נוספת. הדבר לא הופעל עד כה. הייתי רוצה שנזמין פעם לישיבתנו את מר נבנצל. גם לדעתי אני, יש צורך להרחיב את היקף פעולתו של הבנק. כבר בזמן הדיון על התיכון ביקשתי הרחבתו.

בדיון בתקציב הקודם שאלתי את השאלה, האני חוזר אליה: האם לא הגיע הזמן, שהדואר בהתפתחותו, בהכנסותיו ובציוד שיש לו, יהווה גורם לגיוס אמצעים לפיתוחו הוא, על מנת שלא יצטרך לחיות על חשבון כספי תקציב הפיתוח?

גם אם חלה אמנם החקדמות רבה בקשר הסלפונים שבערים הגדולות ובין הערים הגדולות, הרי בספר ובקצווי המדינה - טרם חוקן המצב. קשה לדבר עם הגליל העליון. אני יודע, כי עומדים בפני הפעלת מרכזיות, אולם הייתי רוצה לשמוע פירוט בענין זה. כן הייתי רוצה לקבל תמונה על קווי הסלפון התת-קרקעיים? כי כל פעולה של האויר מפסיקה את הקשר הסלפוני. כך היה גם בעת ההפגזה האחרונה בגליל העליון.

כמה נקודות נותרו עוד, שאינן קשורות לרשת הסלפונים?

הסכומים הנדרשים מנקודות מרוחקות, גם אחרי הקרבות, מגיעים לאלפי לירות. ראיתי חביעה בגובה של 4000 ל"י. בזמנו היתה החלטה לקשור את הנקודות ולמצוא לכך אמצעים ממקורות מיוחדים.

כמה פניות טרם בוצעו? כמה מסתכמת הבעיה הכספית שבייצוע הקשרות ספר?

אני רוצה לציין בסופו, כי הדואר צעד צעד קדימה בענין המכתבים. מכתב רגיל מגיע למחרת היום. אולם מה דין נקודות מרוחקות כמו עין-גדי? כמה לוקח מכתב הנשלח לאילת?

באיזה יחס תשלומים נמצאים אנו בהשוואה לארצות אחרות: גם מבחינת מחיר הבולים, וגם מבחינת מחיר שיחות הסלפון?

החשבונות המגיעים עבור שיחות סלפונים הם מן הגבוהים. הייתי רוצה לדעת: מה מספר הפניות שטרם באו על סיפוקן? האם מורגשת רתיעה מצד האזרחים? מה בענין ההלוואה בסך של 300 ל"י שנבנתה מן האזרחים? האם מחזירים אותה?

מר בן-מנחם:
אנו מחזירים הלוואה זו אחת לשלושה חדשים בשעור של 25 ל"י. ענין ההלוואה בוטל

כבר בחודש פברואר אשתקד. רשימת הבקשות מגיעה ל-13-14 אלף. אילולא הקשיים שבהשגת הסלפונים, מניחים המומחים, כי מספר הבקשות היה מגיע ל-35 אלף. מ-13 אלף בקשות אלה כשליש לבתי עסק ומשרדים ו-2/3 לאזרחים פרטיים. הרוצים להקל על חייהם.

היו"ר י. גורי: תקציב הדואר מתחלק לשלשה חלקים: דואר, טלפון ומכירות בולאיות. השאלה היא: איך מתחלק סכום זה בין הענפים העיקריים: החלק הארי הוא הטלפון ושירותי ההנדסה, אולם חלק מסויים בודאי חל גם על הדואר עצמו. היה רצוי שנקבל את החלוקה.

גם כיום צריך לחכות לא מעט לקבל מכשיר הטלפון. האם יש פרספקטיבה של זמן שקושי זה ייעלם? שאפשר יהיה לספק מכשיר טלפון לכל דורש?

מר בן-מנחם: קשה לחלק את שיהותי הדואר לשלושה.

ההכנסות שירותי הדואר, ובהן לא כלול השירות הבולאי, אלא חשלום בעד בולים, יגיעו השנה ל-13 מיליון. ואילו ההוצאה מסתכמת ב-14.390.000 ל"י. מסקנה ברורה מכך, שאין ישראל יוצאת דופן בענין זה, ואף היא כארצות אחרות עובדת בשירות זה בגרעון. גם במדינות שאינן מדינות מעד כשלנו מוצדק הגרעון בשירות זה. נכון, שאין אנו כארצות אחרות יכולים לרשות לעצמנו גרעון גדול. ועובדה היא, כי בארצות הברית עובדים בשירות זה בגרעון עצום. ובכל זאת הרשו לעצמם בשנתיים האחרונות לבנות בית דואר גדול ביותר וממוכן ביותר בעולם. ואף הלניסו להתקצן קיסרכומים לגרעון עצום בהפיקועים והקמת העשרות בחי דואר מסוג זה.

לצערנו, אין בידינו לדאוג לשיפור מצב השיכון של הדואר. אילו עשינו זאת - היינו נכנסים להוצאות עצומות. אולם עשינו הכל כדי לשפר את השירות לצבור המקבלים. עמדנו בפני הנריירה: אם לשפר את השירות הניתן לשולח, או - הניתן למקבל? התקציב שבידינו אינו מספיק לשניהם. העדפנו את המקבל על פני השולח. וזו הסיבה שהגדלנו את אמצעי התחבורה, הקימונו את הדואר הנע ב-25 קווים. פיתחנו 25 קווי דואר נע בכל רחבי הארץ ומכוניות הדואר הנע מגיעות למקומות הנידחים ביותר יום, יום. אני, בטוח שנמצא פתרון גם לעין-גדי, וזה בעזרת הסוכנות שבסדוטט והסוכנות שבסדום ניזונה על ידי שירות הדואר הנע המגיע לסדום. אנו עומדים לפתוח סוכנויות רבות כמו במצדה. 25 המכוניות שלנו מתנועעות בכל רחבי הארץ, מהצפון מנרה ודן ועד הדרום הרחוק. כל זה מכוון לספק את צרכי המקבל. הזנחנו בידועים את השולח בעיר. אילת מקבלת את הדואר דרך האויר.

שירות המברקה כמעט ומכסה את עצמו. יש רבע מיליון ל"י בין ההכנסה וההוצאה.

בשאלתי כמה יועבר לאוצר. אין זה סוד. הדבר גלוי וברור. תקציב ההכנסות מגיע ל-54 מיליון. מזה מוציאים אנו על משכורות 57,7%. על פעולות - 7,5%. לתקציב הפיתוח - כ-11,7%. אנו משלמים לממשלה תלמוגים על שני המונופולים שבידינו: המונופול על הטלפון. חברות פרטיות בארצות אחרות שבידיהן המונופול על הטלפון גם הן משלמות תלמוגים למדינה ובסכומים הרבה יותר גבוהים. אחוז התלמוגים שאנו משלמים מגיע ל-14,8%. לבלאי אני מוציאים כ-4,6%. גם סכום זה מוחזר לנו שנה שנה לתקציב הפיתוח. נוסף על כך אנו משלמים ומחזירים לממשלה אותם סכומים שלקחנו ממנה, היינו ההתחייבויות, בסכום של 15 מיליון. כן אנו משלמים עבור הון חוזר ועבור החומרים שאנו מחזיקים במחסנים רבית המגיע ל-3,7%. זאת אנו מעבירים לאוצר. כל יתר הסכומים אנו מקבלים חזרה בתוספת הלוואה מצד הממשלה לשם סיפוק צרכי הפיתוח של שירות הדואר.

מלים אחדות על בנק הדואר. אני מסכים עם אותם חברי הוועדה, שביקשו להרחיב את היקף בנק הדואר. אנו עומדים בפני הכנסת שינויים בשטח זה. לצערנו לא עלה בידינו לעשות זאת השנה, כי בלי שר אי אפשר היה להפעיל את החוק.

החושב אדוני שדרוש שר דואר נפרד?

י. בדר:

מר בן-מנחם: השאלה היא: אם דרוש משרד דואר נפרד, ואם כן - הרי שדרוש גם שר.

אילו לא היה שר נפרד, לא היה אותו שר יכול להשתחרר מהעברת חלק מהכנסות הדואר לשירותים אחרים, כמו נמל וספנות.

כאמור, אנו חושבים לבצע עתה את המלצת וועדת הכספים לגבי בנק הדואר. בימים אלה אביא את הענין לדיון לפני שר הדואר.

אינני מתנגד לך, שוועדת הכספים תזמין לאחת מישיבותיה את יו"ר המועצה מר נבנצל, אולם היחידה היא יחידה בתוך משרד הדואר, ומבחינה אדמיניסטרטיבית אין לה מעמד אחר מאשר לשירותי הנדסה, טלפון, רדיו ועוד. ויהא זה משום אפליה, אם תכבד הוועדה מחלקה אחת של הדואר, ולא תעשה זאת לגבי יתר המחלקות.

נכון, שמבחינת התקציב יש שינוי לרעה בשירות הכולאי, אולם אני רוצה לברך על שינוי זה, שקוראים לו שינוי לרעה. נכון, שסכום של 4,5 מיליון הוא קטן מסכום של 11 מיליון, אולם הכניסו סכום זה לתקציב רק על סמך השנה הספסרית היא בשטח זה. עשינו הכל כדי לבלום ספסרות זו. איש מאתנו אינו רוצה לראות את הכול כחומר לספסרות.

עלה על דעת קבוצה של ספסרים להעמיד את הדואר כלי בולים, עת יצא בול הצנחנים, שאגב אורחה נולד מהר ואי אפשר היה להביא מחו"ל כמות נייר מספקת במהירות כזאת. נודע לנו שאלפי קוני בולים עשו על אשנבי השירות הכולאי, והגענו למצב בו צריך היה השירות הכולאי, בחוסר ברירה, להשיב לאספני הכולים בשלילה. החלטנו איפוא למכור רק בול אחד לאיש. לא רצינו להשאיר את האספנים בלי בולים. לילה שלם עמדו תורים על יד המשרדים: ילדים, נשים, זקים, צעירים. בסיכום, ערב רב, וזאת אך ורק כדי לקבל מספר סידורי בבוקר עם יפתח האשנבים. בשעת האפס הציעו הסוחרים במאורגן הזמנה שעלתה פי חמישים מההזמנות בפעמים הקודמות.

החלטנו לעלות על שבית של הדפסת כמות יותר גדולה של בולים. נכון שהרגנו את הסוחרים. הם הפסידו כסף.

אני רוצה לומר לחברי וועדת הכספים, כי התמונה הנכונה של התפתחות הענין היא בדרך של קן אלכסוני מאז 1948 ועד היום, אלא שבתקופה מסויימת היתה קפיצה בלתי נורמלית. אין זו איפוא התפתחות לרעה, אלא הבראה מבחינה פיליטלית, והעולם הכולאי חוזר להבין, שקרה לנו בשנת 1956/7 מקרה.

הסיפורים שאנו מרוויחים על השירותים הטכניים הניתנים לשירותי השידור, כבר נבחנו על ידי אנשי הרדיו בשותפות עם אנשי הדואר, ואין כל חשש, שאנו גובים תשלומים גבוהים מדי.

כמספר העובדים אין ניפוח. אנו מצומצמים מאד בעובדים, ובזאת אפשר להיווכח.

אשר להגבלת השיחות. נכון שאחרי 9 דקות של שיחה בינעירונית בחו"ג ישיר - היא נפסקת מאליה. האוטומטי מפסיק את השיחה אוטומטית. אולם אין זה אומר, ששיחה מקומית מוגבלת. יתכן ונלך גם בדרך זו, כפי שעשה גם הטלפון האנגלי. אם עסוק הטלפון עשרים רגע, הרי מעסיקים על ידי כך גם את הרשת החיצונית, העמוסה בלאו הכי. האמת היא שבדקנו את הענין והוצאנו מכלל זה את האזורים הכפריים וערי-השדה. הגבלת השיחות תהיה רק בשלש הערים הגדולות. לא יהיה מנוס מכך.

אשר למחירי השיחות. העלנו את השיחות מ-60 פרוטה ל-75 פרוטה השיחה. אין לנו כל שליטה על המחיר שלוקחים בתי המרקחת. הם לוקחים בחשבון לא רק את מחיר השיחות, אלא גם חשבון השכירות וההפסדים על חוסר ההגינות של המשתמש בהם.

אנו מקווים לפתח את רשת הטלפונים הצבוריים. אנו מנסים להגיע לאפשרויות שאפשר יהיה לתלותם על קיר.

אין בארץ אפילו נקודה אחת שאינה קשורה. אפילו נקודות שטרם קמו - כבר הוחלט להתקין בהן טלפון, וזאת בעזרת הקרן המשותפת של הסוכנות ושל הדואר.

יחס התשלומים לגבי ארצות אחרות. בזמן שהעלנו את התעריפים, לפני כמה חדשים, פירסמנו רשימה ובה הוכחנו, כי יש ארצות בהן התעריפים הם יותר נמוכים מאלה שבארצנו ויש ארצות בהן התעריפים גבוהים מאלה שלנו, גם אחרי ההעלאה.

אשר לחשבונות הטלפון. בזמן האחרון הירבו לכתוב בעתונות על חשבונות מנופחים. זה קרה בגלל הרצון לקטץ בעבודה אנשי החשבונות. הגענו לתעריף החדש ב-1.12, והעובדים חשבו, כי מכביד מדי לשלוח שני חשבונות. על כן צרפו שני חשבונות, כדי להגיע ל-1.12 לטבולה-ראסה.

נשאלתי אם יש רתיעה בהזמנות בגלל העלאת התעריפים. לא הייתה רתיעה כזאת. הייתה רתיעה כאשר ביקשנו את ההלוואה בסכום של 300 ל"י.

משפטים אחדים לתכנית הפיתוח של הטלפון. כבר אמרתי, כי לפני שנים לא נהנינו די מתקציבי הפיתוח. רק בשנת 1957/58 עלה בידנו להגיע לתקציב פיתוח מתקבל על הדעת, לאור האישור העקרוני של האוצר לתכנית הפיתוח כולה, ולאור דווקא לגבי אותה שנה. הצגנו אז תכנית פיתוח לשלש שנים, וכשהצענו את תקציב 1957/58 - תכנית פיתוח לעוד שלש שנים. מה שקיבלנו, קיבלנו על בסיס של תכנית פיתוח לחמש שנים. תכנית הפיתוח שהגשנו לאוצר קיבלה את אישורה הפרינציפיוני. תכנית פיתוח זו תביא לגמר הסדר הטלפונים בארץ.

כבר היום אנו משרתים בחיזוג הישיר 85% מן האוכלוסייה. תל-אביב וסביבתה עד לכפר-סבא והרצליה, ובדרום - רחובות, ראשון לציון. במזרח - פתח-תקוה וסביבתה. כל חיפה, המפרץ והר הכרמל, ירושלים וסביבתה עד למוצא ועד בכלל. כל החלקים האלה בחיזוגם, ביניהם לבין עצמם ובין הערים. אך כדי לשרת עוד 15%, היינו את הנוותר, מחייב אותנו הדבר להוצאה יותר גדולה מזו שהיתה לנו בשירות 85% אלה של האוכלוסייה.

אני חוזר עתה מנסיעה מחו"ל. קיבלנו שם אשראי טוב לחמש שנים, לכל תקופת הפיתוח הזאת, דבר שלא יטיל על האוצר מעמסה כבדה מדי, על כל פנים לא בשנה זו. הזמנו ציוד נש של מיליון וחצי דולאר, שיספק את צרכי החיזוג הישיר בכל חלקי הארץ, אפילו - אילת.

השנה נחנך את המרכז הטלפוני בבאר שבע, ונאפשר 12 אפיקי שיחה למרכז הארץ. עדיין לא בחזרה.

מבחינת מרכזי הטלפונים אנו חותרים להקמת כל רשת מרכזי הטלפון, כפי שתוכננה אתכנית החומש הראשונה.

אנו מקימים עשרות בניינים בכל שנה. בתום התכנית של של שנים, נגיע לאוטומטיזציה של כל מרכזי הטלפון בכל הארץ. זה יאפשר לנו להפריד בין משקי הספר היושבים עד היום כ-3-2 משקים על קו אחד נחלק את המשקים האלה, כשם שחלקנו את כל משקי החולה עם פתיחת המרכז הטלפוני האוטומטי בקרית שמונה ונאות מרדכי.

נכון שבהתנפלות האחרונה בצפון ניזקו קווי הטלפון.
אולם כיום אין באזורי אלה דאפילו קו טלפון אחד שאינו תח-קרקעי. הדבר
כולל גם את הטלפון שבמשרד. אין איפוא סכנה של ניתוק. תכנית הכבילים
הבין-עירונית הולך ומתגשמת. הבאנו השנה כמות מספיקה של כבילים תח-
קרקעיים, שתשמש את הקשר הבין-עירוני ותגיע בודאי גם עד דימונה,
מחוך תקווה שמשם נתקדם בכיוון אילת.

אנו מודים לך.
הישיבה נעולה.

היו"ר י. גורי:

הישיבה ננעלה בשעה 13.45